Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Veli Sinda

Eduskunnan lakivaliokunnalle
LaV@eduskunta.fi

Lausunto

22.5.2017

U 25/2015 vp

Digitaaliset sopimukset; jatkokirjelmä

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää kutsusta lakivaliokunnan kuulemiseen sekä mahdollisuudesta lausua asiassa.

EK kannattaa laadukasta täysharmonisointia

EK pitää kuluttajaoikeudellisen lainsäädännön harmonisointia merkittävänä välineenä sisämarkkinatavoitteiden toteuttamisessa. EK:n näkemyksen mukaan laadukas säännösten täysharmonisointi olisi sisämarkkinatavoitteiden näkökulmasta ihanteellinen.

Kuluttajasopimuksia koskevien kansallisten säännösten keskinäiset eroavaisuudet vaikeuttavat digitaalisen sisällön tarjoamista sisämarkkinoilla ja aiheuttavat yrityksille ylimääräisiä kustannuksia. Samoin kustannuksia aiheutuu yrityksille siitä, että niiden on mukauduttava digitaalisen sisällön toimittamista koskeviin pakottaviin sääntöihin, joita on jo annettu useissa jäsenvaltioissa ja joiden soveltamisala ja sisältö vaihtelevat jäsenvaltiosta toiseen.

Suomalaisilla yrityksillä on verraten vähän kosketuspintaa verkkokaupan sääntöihin, sillä Suomen oikeusjärjestelmä ei sisällä erityisiä säännöksiä digitaalista sisältöä koskevista sopimuksista, ja asia on näin ollen jätetty yleisten sopimusoppien varaan. Samalla kun kotimaisen digitaalisen sisällön kaupan periaatteet ovat yrityksille hallittavissa, rajan ylittävän verkkokaupan yhteydessä yrittäjät kohtaavat epävarmuutta. Yritykset eivät usein tiedä, mitä sääntöjä digitaaliseen sisältöön sovelletaan juuri siinä jäsenvaltiossa, johon he haluavat toimittaa tuotteitaan, mikä on näiden sääntöjen sisältö ja ovatko ne luonteeltaan pakottavia. Fragmentoituneet säännökset sisämarkkinoilla ovat haitta- ja kulutekijä siellä toimiville yrityksille, joskin tämä haittatekijä on EK:n näkemyksen mukaan poistettavissa yhdenmukaisilla lainsäädäntötoimilla.

Kuluttajakaupan transaktiokulujen hallitsemisen näkökulmasta digitaalisen sisällön kuluttajasopimusten täysharmonisointi olisi askel kohti toimivaa sisämarkkinaa. Toisaalta ne kulut, jotka säästetään täysharmonisoinnilla, eivät saisi kanavoitua uusien teknisten säännösten noudattamiseen.

Direktiiviehdotus sisältää yksityiskohtaista sääntelyä elinkeinonharjoittajan vastuusta kuluttajalle digitaalisesta sisällöstä, kuluttajan oikeudesta muuttaa sopimussuorituksen sisältöä sopimuksen voimassa ollessa ja kuluttajan oikeutta irtisanoa pitkäkestoinen sopimus. EK kannattaa yleisluonteisempaa harmonisointia. Toimiva sisämarkkina edellyttää tasapainoista sääntelyä, jossa kuluttajan suojaintressit ja yritysten keskeiset tarpeet toteutetaan oikeasuhtaisesti ja yhdenmukaisesti.

Digitaalisen sisällön ja etämyynnin säännösten yhteensovittaminen on keskeistä

Teknologian kehittyessä digitaaliset sisällöt ja irtain omaisuus tulee yhdistymään ja jopa perinteiset kotitaloushyödykkeet tulevat tulevaisuudessa suorittamaan mitä moninaisempia tehtäviä ja palvelemaan kuluttajia uusilla tavoilla digitaalisen sisältönsä ansiosta.

EU-lainsäätäjän tavoitteena tulee olla tulevaisuuteen katsova kuluttajasäännöstö, joka ennakoi digitaalisen sisällön ja tavaran yhdistelmiä. EK:n näkemyksen mukaan tämä onnistuu digitaalisen sisällön ja etämyynnin säännösten tarkan yhteensovittamisen avulla.

EK korostaa virhevastuun, vanhentumisaikojen, näyttötaakan ja virheellisen tuotteen oikeuskeinojen hierarkian yhteensovittamisen tärkeyttä. Erityisen keskeisenä yhteensovittamisen kohteena EK pitää direktiiviehdotuksesta edelleen puuttuvaa mahdollisuutta jäsenvaltiolle säätää kuluttajan reklamointivelvollisuudesta virheestä elinkeinonharjoittajaa kohtaan kohtuullisessa ajassa siitä, kun kuluttaja on havainnut virheen tai kuluttajan olisi pitänyt havaita se.

EU:n tietosuojasääntelyn kanssa päällekkäistä sääntelyä tulee välttää

Euroopan tietosuojavaltuutettu (EDPS) on kiinnittänyt huomiota ehdotetun kuluttajasääntelyn ongelmiin mitä tulee henkilötietojen käyttöön vastikkeena kuluttajakaupassa. EK jakaa Euroopan tietosuojavaltuutetun havainnot monelta osin ja katsoo että tietosuojan kanssa päällekkäistä sekä henkilötiedon merkitystä hämärtävää sääntelyä tulee välttää.

Digitaalista sisältöä koskevassa kompromissiehdotuksessa on jo tehty parannuksia alkuperäiseen komission ehdotukseen nähden. Muun muassa "any other data" on poistettu kompromissiehdotuksen soveltamisalasäännöksestä ja lisäksi direktiivissä viitataan paikoin EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen etusijaan direktiiviin nähden. Parannuksista huolimatta direktiiviä sovelletaan edelleen sisältöön, jota vastaa luovutetaan henkilötietoja.

EK näkemyksen mukaan kuluttajalainsäädännön ei tulisi samaistaa rahavastikkeellista kauppaa ja henkilötietoa vastaan toimitettavaa sisältöä,

sillä myöskään kuluttaja ei samaista vastikkeellista ja rahavastikkeetonta tuotetta keskenään. Henkilötiedon käsittelyn tulee päällekkäisyyksien välttämiseksi rakentua EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen varaan.

Kompromissiehdotus asettaa määräyksiä myyjälle palauttaa tietoja kuluttajalle hänen purkaessa tai irtisanoessa sopimuksen (13 a artikla). EK katsoo, että velvollisuus pidättäytyä datan käsittelystä on eräiden palveluiden kuluttajakokemuksen parannuksen kannalta haitallinen ja sääntelyä tulee tältä osin välttää. Toisaalta sääntelyssä tulee huomioida, että monilla digitaalista sisältöä toimittavilla tahoilla ei ole mahdollisuutta toimittaa merkittäviä datamääriä kuluttajalle yleisesti käytetyssä koneluettavassa formaatissa, eikä tämän ole myöskään tarkoituksenmukaista kuluttajan kannalta.